

PRENOVA SISTEMA ZA OSKRBO Z UNIFORMO V SLOVENSKI VOJSKI

THE UNIFORM SUPPLY SYSTEM RENOVATION IN THE SLOVENIAN ARMED FORCES

Povzetek V preteklosti je Slovenska vojska (SV) uporabljala različne načine zagotavljanja uniform in športne opreme. Trenutni centralizirani sistem za oskrbo z uniformo v SV ni učinkovit. V prispevku predstavljamo rezultate raziskave o vzrokih za njegovo neučinkovitost. Čeprav je vzrokov več, menimo, da sta dva bistvena: nezadostna finančna sredstva za nabavo potrebnih količin uniform in zapletenost postopkov javnega naročanja. Težave ne bi rešilo ponovno uvajanje intendantskih servisov v vojašnice SV. Centraliziran sistem oskrbe z uniformami v SV je edina racionalna rešitev in odgovor na ekonomske izzive. Prispevek ponuja ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in izboljšavo učinkovitosti sistema. Predlagamo tudi uvedbo točkovnega sistema dodeljevanja uniforme (že uveden v policijo in kaže pozitivne rezultate), oblikovanje mobilnega (potujočega) intendantskega servisa, nakup 3D-telesnega snemalnika ter vzpostavitev delovanja trgovine oziroma trgovin z vojaško opremo. Prispevek je namenjen širši javnosti, odgovornim osebam v SV pa ponuja izhodišče za odločanje o prenovi sistema oskrbe z uniformami v SV.

Ključne besede *Oskrbni center z uniformami, točkovni sistem, mobilni intendantski servis, trgovina z vojaško opremo, 3D-telesni snemalnik.*

Abstract In the past, the Slovenian Armed Forces (SAF) used different methods of providing uniforms and sports equipment. The existing centralized uniform supply system, however, is not effective. The present paper presents the results of research, which focused on the causes for the inefficiency of the existing system. Despite a larger number of causes, we believe that there are two crucial ones: insufficient financial resources to purchase the necessary quantities of uniforms, and problems with the implementation of public procurement procedures. The reintroduction of commissary services in the barracks would not solve the problem. Centralized uniform supply system in the SAF is the only rational solution and answer to the economic challenges. This article provides appropriate steps for the renovation of the uniform supply

system in the SAF. The authors recommend the measures necessary to abolish the identified shortcomings and improve its effectiveness. We thus propose the introduction of a debit points system for uniform allocation (already introduced in the police and showing positive results), the establishment of a mobile commissary service, the purchase of a 3D body scanner and the establishment of store or a chain of stores selling uniforms and military equipment. The article is mainly intended for the general public, but it provides the responsible authorities in the SAF with a starting point for the decision-making on the reform of the uniform-supply system.

Key words *Uniform-supply centre, debit points system, mobile commissary service, uniform and military equipment shop, 3D-body scanner.*

Uvod V preteklosti je SV uporabljala različne oblike zagotavljanja bojnih, službenih, slovesnih, gardnih in drugih uniform ter športne opreme, odvisno od organizacije logističnih procesov v SV. Ti so se nenehno spreminjali, skladno z razvojem SV. Spreminjali so se tudi oblike in nazivi logističnih enot, ki so uniforme zagotavljale. Od zalednih enot (ZE) vojašnic, logističnih enot vojašnic (LOGEVOJ), enot vojašnic (EVOJ), logističnih baz (LOGBA) do oblikovanja logističnih bataljonov (LOGB) in Oskrbnega centra z uniformami SV Roje (OCU SV Roje).

V času naborniškega sistema se je potek nabave intendantske opreme oziroma uniform v SV nekajkrat spremenil. Značilno je bilo, da so oskrbo z uniformami po vojašnicah izvajale zaledne oziroma logistične enote vojašnic. Oskrba z uniformami za nabornike in mirnodobno stalno sestavo je potekala v tako imenovanih skladiščih intendantske opreme po posameznih vojašnicah. Po preoblikovanju zalednih v logistične enote vojašnic leta 2001 so skladišča intendantske opreme preimenovali v intendantske servise, organizacija, delo in skladiščno poslovanje pa se na področju oskrbe z uniformami v logističnih enotah vojašnic niso nič spremenili. V logističnih bazah so bila centralna intendantska skladišča, ki so oskrbovala intendantske servise logističnih enot. Logistične baze so bile v pristojnosti operativnih poveljstev SV (OPPSV). Načrtovanje oskrbe z uniformami oziroma zahtevki za njeno nabavo so potekali po liniji: logistične enote vojašnic (LOGEVOJ) – logistične baze (LOGBA) – operativna poveljstva SV (OPPSV) – Generalštab SV (GŠSV) – nabavna služba MO. Oskrbovalne poti pa so potekale od centralnega skladišča MO prek centralnega skladišča logističnih baz do intendantskih servisov logističnih enot vojašnic. Številčnost skladišč je povzročala razdrobljenost skupnih zalog uniform, posledično se je pojavljala težava zaradi neustreznih velikostnih številčk posameznih izdelkov. Ustrezne velikostne številke so zahtevali iz drugih skladišč, kar ni bilo vedno zagotovljeno. Vsa dodatna opravila so podaljšala odzivne čase, ki so bili že tako predolgi.

Leta 2003 je bil naborniški sistem ukinjen. Začela se je profesionalizacija SV, ki se je ponovno organizirala. Na področju prostorske logistike so se formirala vojaška teritorialna poveljstva (VTP), pod katera so se prerazporedile logistične enote vojašnic. Leta 2004 se je vsa prostorska logistika združila pod Poveljstvo za podporo SV (PPSV).

Ob tej spremembi so se logistične enote vojašnic preimenoval v enote vojašnic in so bile podrejene vojaškemu teritorialnemu poveljstvu. Oskrba z uniformami je ostala v pristojnosti enot vojašnic oziroma njihovih intendantskih servisov.

Po postopni profesionalizaciji SV je organizacija oskrbovanja z uniformami v intendantskih servisih logističnih enot vojašnic izgubila svoj glavni namen. Po drugi strani je povečano delovanje SV v operacijah kriznega odzivanja ter mednarodnih operacijah in na misijah (OKO/MOM) zahtevalo stalno prilagajanje načina načrtovanja, organiziranja in izvajanja oskrbe z uniformami. Vse te zahteve so leta 2007 pripeljale do centralizirane oskrbe z uniformami z OCU SV Roje, ki se je pokazala kot dober in učinkovit sistem oskrbe. Centraliziranost je zagotovila številčne prednosti: poenoteni so postopki načrtovanja, zadolževanja, popolnjevanja, zamenjave in razdolževanja oseb z uniformo, skladiščne evidence opremljanja vojaških in drugih oseb so centralizirane in računalniško podprte (računalniški modul SKEV – OPREMLJANJE).

V zadnjih nekaj letih pa se ponovno pojavljajo težave, povezane z nezadostnimi količinami izdelkov uniforme, neustreznostjo velikostnih številčk in predolgimi odzivnimi časi. Zakaj? Ali je res centraliziranost trenutnega sistema oskrbe z uniformami glavni vzrok za njegovo neučinkovitost? Ali bi ponovno uvajanje intendantskih servisov v vojašnicah odpravilo navedene težave? Ali bi bil to korak nazaj v razvoju sistema oskrbe z uniformo v SV, če bi za ponovno uvajanje intendantskih servisov v vojašnice sploh bile realne možnosti (prostorske, kadrovske, finančne)?

Delno analizo sistema oskrbe z uniformo v SV je izdelal logistični organ (G4) takratnega Poveljstva sil SV (PSSV) leta 2011. To je edina analiza, ki smo jo našli na to tematiko. V dokumentu so zapisani le končni sklepi analize. Zato smo se lotili celovite raziskave trenutnega sistema oskrbovanja z uniformami v SV, v kateri smo iskali odgovore na zgoraj postavljena vprašanja. Ugotavljali smo prave vzroke sedanjih težav in dali predloge za njihovo odpravo. V članku predlagamo uvajanje točkovnega sistema dodeljevanja uniforme, oblikovanje mobilnega (potujočega) intendantskega servisa, nakup 3D-telesnega snemalnika (za določanje velikostnih konfekcijskih številčk) ter vzpostavitev delovanja trgovine z vojaško opremo. Vse skupaj bi zagotovilo uporabniku prijaznejši sistem oskrbe z uniformo v SV. Namen prispevka je širši strokovni javnosti ponuditi ugotovitve in predloge, povezane z nujno prenovo sistema za oskrbo z uniformo v SV. Glavni namen je zagotavljanje strokovnih izhodišč osebam v SV (MO), pristojnim za odločanje o prenovi sistema oskrbe z uniformami v SV.

1 METODE

V raziskavi smo uporabili raziskovalne metode: zbiranje, analizo in interpretacijo pisnih virov, zgodovinsko analizo, deskriptivno metodo, ankete, opazovanje z neposredno udeležbo in primerjalno raziskovanje. Večina proučevanih pisnih virov se nanaša na normativne akte s področja oskrbe z uniformo. V raziskavi smo analizirali tudi akte vodenja in poveljevanja brez stopnje zaupnosti. Metodo zgodovinske

analize smo uporabili za analizo razvoja sistema za oskrbo z uniformo v SV. Za pridobitev mnenja pripadnikov SV, predvsem glede uvedbe trgovine z vojaško opremo v SV, smo uporabili ankete. Z anonimno anketo smo želeli zajeti vsaj 10 odstotkov pripadnikov SV, zato smo prek logističnih organov SV posredovali 700 anketnih vprašalnikov, ki so bili posredovani do anketirancev. V predpisanem roku smo prejeli 302 izpolnjena vprašalnika. Rezultati do katerih smo prišli s pomočjo ankete so zelo pomembni za to raziskavo. Odgovori potrjujejo naše domneve o stanju trenutnega sistema za oskrbo z uniformo in željah (potrebah) zaposlenih po uvedbi vojaške trgovine v SV. Dolgoletne delovne izkušnje na področju oskrbe z uniformo v SV oziroma logistike nasploh so omogočile uporabo metode opazovanja z neposredno udeležbo. Ta je pripomogla, da lažje ugotovimo prave vzroke za težave in predlagamo ustrezne ukrepe za njihovo odpravo. Z metodo primerjalnega raziskovanja smo primerjali sistem oskrbe z uniformo v SV s sistemom v slovenski policiji in poskušali ugotoviti možnost prenosa dobre prakse v SV.

2 OPREDELITEV POJMOV

Oskrbovanje

Oskrbovanje je eno izmed šestih funkcionalnih področij logistične podpore v Slovenski vojski, ki so medsebojno povezljiva in soodvisna. Doktrina vojaška logistike (Žurman et al., 2008, str. 43) opredeljuje oskrbovanje kot »dejavnosti, ukrepe in postopke, s katerimi z načrtno uporabo materialnih virov ter zalog pravočasno in neprekinjeno zagotavljamo materialna sredstva ter storitve, nujne za delovanje poveljstev in enot Slovenske vojske«.

Sistem oskrbovanja z uniformo v Slovenski vojski

Sistem načrtovanja in zagotavljanja artiklov bojne, službene in drugih uniform, športne opreme ter opreme bojevnika 21. stoletja, ki vključujejo postopke zadolževanja, popolnjenja, zamenjave in razdolževanja.

Uniforma

Uniforme so enotna vojaška oblačila, predpisana z vojaškimi oblačilnimi predpisi. Med prve določne pisne predpise spada resolucija za oblačenje v avstrijski vojski iz leta 1708, ki jo je podpisal sam cesar¹ (Vrišer, 1987, str. 10). Uniforme še vedno vsebujejo nacionalne etnografske značilnosti (Istorijski muzej Srbije, 2001, str. 500), na primer škotska vojska na slovesnostih nosi tradicionalni kilt. Zgodovina uniform (ne le vojaških) je zapisana v številnih delih devetnajstega in dvajsetega stoletja ter današnjega časa².

¹ Resolucija je vključevala le pehoto in predvsem vojake (Vrišer, 1987, str. 11).

² Leventon (2008, str. 6 do 9) in Vrišer (1987, str. 5) navajata temeljna dela na področju razvoja in značilnosti uniform. Če jih združimo, so to: Auguste Racinet: *Le Costume historique*; Friedrich Hottenroth: *Trachten Haus-Feld-und Kriegsgerathschaften der Völker alte rund neuer Zeit*; Richard Knotl: *Handbuch der Uniformkunde (1896)*, Rudolf v. Ottenfeld in Oscar Teuber: *Die osterreichische Armee, 1700–1867 (1895)*; John Mollo: *Military Fashion (1972)*. V jugoslovanski literaturi je pomembno delo Pavla Vasića: *Uniforme srpske vojske 1808/1918*.

Intendantski servisi

Intendantski servisi so bili del sistema oskrbe z uniformo v Slovenski vojski do leta 2007 (do prehoda na centralizirani sistem oskrbe). Nameščeni so bili v vojašnicah, v katerih so potekali postopki zadolževanja, popolnjevanja, zamenjave in razdolževanja vojaških oseb z uniformami in športno opremo.

Oskrbni center z uniformami

Oskrbni center SV z uniformami je v Rojah. V njem poteka centralizirana oskrba z bojnimi, službenimi in drugimi uniformami, športno opremo ter izdelki opreme bojevnika 21. stoletja. V njem se oskrbujejo vse vojaške osebe³ SV, vse osebe MO, ki so na vojaških dolžnostih in se enako kot vojaške osebe SV zadolžijo z uniformo, in druge osebe⁴ (PSSV, 2011 b, str. 1).

Točkovni sistem oskrbe z uniformami

Točkovni sistem oskrbe z uniformami je sistem dodeljevanja uniform, pri katerem se vsakemu posameznemu izdelku uniforme določi število točk. Izhodišče za določitev števila točk je zadnja nabavna cena izdelka (ena točka pomeni en evro). Uporabnik lahko glede na potrebe v okviru pripadajočega števila točk poljubno izbira izdelke uniforme, ki mu pripadajo po merilih pripadanja in rokih uporabnosti.

3D-telesni snemalnik

Je naprava, s katero se določajo velikostne konfekcijske številke. Človeško telo se preslika z nenevarnimi laserskimi žarki. Tako se dobijo podatki v obliki številke in slike v 3D-formatu. S posebnim računalniškim programom se dobljeni podatki izpišejo v obliki velikostnih konfekcijskih številke.

Trgovina z vojaško opremo

Trgovine v večjih vojašnicah ali v OCU SV Roje, v katerih bi pripadniki SV lahko kupovali izdelke uniform, opremo, ki se nosi k uniformam, in različno drobno galanterijo.

Mobilni (potujoči) intendantski servis

Premična enota za oskrbo z uniformo, športno opremo in izdelki opreme bojevnika 21. stoletja, ki bi bila v sestavi OCU SV Roje. Na podlagi odobrenega načrta bi izvajala oskrbo z uniformami na lokacijah posameznih enot.

³ Vojaške osebe so pripadniki stalne sestave Slovenske vojske, pogodbeni pripadniki rezervne sestave, prostovoljci na služenju vojaškega roka in osebe, ki opravljajo vojaško službo.

⁴ Druge osebe so študenti in druge osebe, ki se prostovoljno usposablajo za vojaško obrambo v programih vojaškega obrambnega usposabljanja ali dejavnostih, ki jih organizira ministrstvo, vojaške osebe, ki so do upokojitve delale na ministrstvu, in osebe, ki jim načelnik Generalštaba Slovenske vojske dovoli začasno uporabo uniform skladno s predpisi.

3 POSNETEK SEDANJEGA STANJA

Proučevanje je temeljilo na analizi normativnih pisnih virov s področja oskrbe z uniformo, na analizi delovanja OCU SV Roje, opravljenem anketiranju v poveljstvih in enotah (PE) SV ter na analizi sistema oskrbe z uniformo v slovenski policiji in lastnem poznavanju obravnavane tematike. V nadaljevanju je kratek oris razvoja sistema oskrbe z uniformo v SV. Sledita kritična analiza sedanjega stanja in predlog za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. V sklepnem delu naloge so povzete temeljne ugotovitve in verificirani postavljeni hipotezi. Predstavljeni so predlog rešitve težave in možnosti za nadaljnje raziskovanje.

Raziskava je bila usmerjena v iskanje odgovorov na dva sklopa vprašanj. V prvem sklopu smo ugotavljali prave vzroke pomanjkljivosti sedanjega sistema oskrbe z uniformami. Drugi sklop vprašanj se nanaša na možnost v prostorskem, kadrovske in finančnem smislu ter upravičenost ponovnega uvajanja intendantskih servisov po vojašnicah, v času, ko želimo centralizirati celotno logistično podporo v SV. Postavili smo dve hipotezi:

»Trenutna pomanjkljiva oskrba vojaških oseb z uniformami je predvsem posledica trenutne finančne krize oziroma zmanjšanja finančnih sredstev in neustreznih postopkov javnega naročanja nabave novih uniform«.

»Ponovno uvajanje intendantskih servisov po vojašnicah ne bo rešilo nastalih težav oskrbovanja vojaških oseb z uniformami«.

3.1 Organizacija sedanjega sistema oskrbe z uniformo

Osnovni normativni dokumenti, na podlagi katerih se izvaja oskrba z uniformami v SV, so Pravilnik o uniformah Slovenske vojske, Navodilo o bojnih uniformah in športni opremi Slovenske vojske, Navodilo o pripadanju in rokih uporabnosti bojnih uniform in športne opreme Slovenske vojske, Navodilo o vojaški opremi, ki se nosi k bojnim uniformam Slovenske vojske, Navodilo o službenih, slovesnih in drugih uniformah Slovenske vojske in Navodilo o pripadanju in rokih uporabnosti službenih, slovesnih in drugih uniform Slovenske vojske⁵.

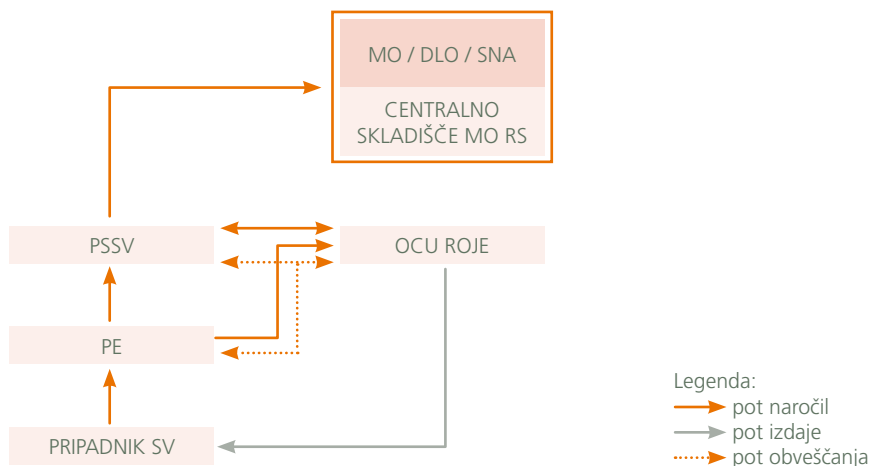
Načrtovanje nakupa uniform opredeljuje Načrt pridobivanja stvarnega premoženja SV, proračunska postavka 6766 (osebna oprema in izdatki za osebje), ki se pripravlja za dvoletno obdobje (GŠSV, 2012). V njem so predvidena načrtovana finančna sredstva za nakup uniform SV. Sestavni del načrta je kosovni načrt nabav SV, ki se pripravlja za enoletno obdobje in opredeljuje nakupe posameznih izdelkov uniform. Nabava potrebnih količin uniform se načrtuje na podlagi stanja zalog, dejanske popolnosti pripadnikov SV in potreb po popolnitvi, ob upoštevanju veljavnih meril pripadanja uniform. Načrtovana količina za nabavo se nato uskladi z razpoložljivimi finančnimi sredstvi iz Načrta pridobivanja stvarnega premoženja SV. Po odobritvi obeh načrtov se v SV oblikujejo predlogi za naročilo in pošljejo Direktoratu za logistiko/Sektorju za nabavo (DLO/SNA), ki opravi naročilo in nakup po enem izmed postopkov javnega naročanja (JN), predpisanih v 24. členu Zakona o javnem

⁵ Večina posodobljena marca 2013.

naročanju-2 (ZJN-2) (ZJN-2, 2006, str. 12–13). DLO/SNA skladno z ZJN-2 in s sodelovanjem predstavnikov SV v razpisnih komisijah izvede predpisane postopke nabave oziroma javnega naročila

Izbrani dobavitelji javnega naročila dostavijo izdelke uniform po pogodbi v Centralno skladišče MO RS – Šentvid, kjer pristojne službe MO/DLO izvedejo količinski in kakovostni prevzem. Po končanih postopkih prevzema se na podlagi nalogov za premik izdelki uniform predajo v OCU SV Roje, ki je vzpostavljen v skladiščnem kompleksu Roje. Glavne naloge centra so prevzem, hranjenje in razdeljevanje uniform oziroma osebne intendantske opreme (PSSV, 2011 b, str. 2). Splošna organiziranost oskrbovanja v SV, posledično tudi organiziranost oskrbovanja z uniformami, je opredeljena v Direktivi za oskrbovanje SV. Direktiva določa splošne razmejitve pristojnosti, odgovornosti in naloge PE SV na posameznih ravneh (GŠSV, 2011, str. 7–11). Ukaz za oskrbovanje sil v SV natančneje določa organizacijo dela, naloge posameznim enotam, odgovornosti, vrste, načine, postopke in posebnosti pri posameznem razredu oskrbovanja (PSSV, 2011 a, str. 4–6). Načelna organizacija oskrbe z uniformami v SV je prikazana na sliki 1 (PSSV, 2011 a, priloga B).

Slika 1:
Organizacija
oskrbe z
uniformami v SV

V SV je vzpostavljena centralizirana oskrba z vsemi vrstami uniform (PSSV 2011 c, str. 2). Vsi postopki opremljanja in vodenja evidenc potekajo v OCU SV Roje. V njem se oskrbujejo oziroma se zadržijo z uniformo vse vojaške osebe stalne sestave SV, delavci MO na vojaških dolžnostih, kandidati za zaposlitev v SV, pripadniki SV, ki so napoteni na vojaško izobraževanje in usposabljanje (VIU) v tujino za čas od treh do dvanajstih mesecev, pogodbeni pripadniki rezervne sestave (PPRS), prostovoljci na služenju vojaškega roka (PSVR), štipendisti MO, ki se šolajo doma in v tujini, udeleženci študentskega vojaškega tabora, udeleženci vojaškega tabora MO in mladi (dijaki srednjih šol) ter delno pripadniki tujih vojsk, ki se usposabljaajo v SV. Izjema je le puščavski tip uniforme, za katero se postopki oskrbe trenutno še izvajajo

v skladišču MOM Kidričevo. Organizacijo in delovanje OCU SV Roje določa standardni operativni postopek (SOP) PSSV, št. 1415. Skladiščne evidence opremljanja vojaških oseb in drugih oseb, ki se opremljajo v OCU SV Roje, se vodijo v računalniškem modulu SKEV – opremljanje, ki ga je pripravila Služba za informatiko in komunikacije (SIK) na MO za SV. Programski paket omogoča pregled in vzdrževanje šifrantov, vzdrževanje nastavitev, vnos in popravljanje izdaj in prejemov delov uniform, izpis listin izdaj in prejemov, izpis in vpogled v stanje zalog in kontrolo podatkov, nadzorovanje izdaj izdelkov uniform, pripravo podatkov iz podatkovnega skladišča in izdelavo poročil (MO, 2009, str. 5).

3.2 Pomanjkljivosti sedanjega sistema oskrbe z uniformo

Skromnejša finančna sredstva, namenjena oskrbi z uniformo v SV, pomenijo okrnjeno opremljanje, nespoštovanje veljavnih meril pripadanja in rokov uporabnosti uniform ter posledično nezadovoljstvo med pripadniki SV (PSSV, 2011 c, str. 1). Odobrena finančna sredstva ne sledijo zahtevam po opremljanju pripadnikov SV. Na podlagi veljavnih normativnih dokumentov in meril bi po naših izračunih na leto potrebovali približno sedem milijonov evrov za redno opremljanje z uniformami pripadnikov SV (in vseh drugih oseb, naštetih v prejšnji točki) ter za vzpostavitev minimalnih zalog izdelkov uniform (5 odstotkov). V preteklih letih smo imeli za nabavo uniform na voljo približno 5,5 milijona evrov na leto, leta 2012 pa le 4 milijone evrov, kar pomeni zmanjšanje finančnih sredstev za približno 28 odstotkov. Zato se je uvajanje bojne uniforme z novim maskirnim vzorcem upočasnilo, še posebno, ker je komplet osnovne bojne uniforme z novim maskirnim vzorcem precej dražji⁶, saj so izdelki kakovostnejši. Večina držav je ugotovila pomembnost sodobnih maskirnih vzorcev in materialov (Bown, 1992, str. 52). Če je v 17. stoletju funkcionalnost vojaških uniform pomenila predvsem razločevanje soborcev od sovražnika sredi oblakov smodnikovega dima, na primer po barvi uniforme (Vrišer, 1987, str. 9), so danes zahteve bistveno drugačne. Sodobni vzorci in materiali zagotavljajo uporabniku boljšo zaščito pred vplivi okolja, potrebno toplotno, fiziološko in ergonomsko udobje ter manjšo razpoznavnost in opaznost (zagotovljena večja mimikrija) tako v urbanih naseljih kot v naravi. Pri opremljanju z novo bojno uniformo so tudi upoštewane zahteve zavezništva⁷ za delovanje v ekstremnih razmerah v skupnih operacijah in na misijah Nata in EU. Zaradi zmanjšanja finančnih sredstev SV ne dosega nakupa načrtovanih oziroma potrebnih količin izdelkov uniform. Posledično so moteni procesi oskrbe z uniformami. To pomeni, da nabavljene količine ne zadoščajo za oskrbo posameznikov skladno z veljavnimi merili pripadanja in roki uporabnosti uniform. Poleg tega ni mogoče vzpostaviti minimalnih zalog izdelkov uniform (5 odstotkov). Vse skupaj pri pripadnikih SV ustvarja nezadovoljstvo. Ne glede na obliko organiziranosti oskrbovalnega sistema

⁶ Osnovni komplet »stare« bojne uniforme vsebuje 32 kosov izdelkov in je stal približno 1400 evrov, komplet »nove« bojne uniforme ima 40 kosov izdelkov in stane približno 2400 evrov.

⁷ Zahteve zavezništva so zapisane v STANAG-u 4370(4): *Environmental Testing*. Ta STANAG je skupek zahtev, ki jih morajo izpolnjevati vojaška materialna sredstva. Sestavljen je iz tako imenovanih *Allied Environmental Conditions and Tests Publications (AECTPs)* naslednjih serij: 100, 200, 230, 240, 250, 300, 400, 500 in 600. Tukaj bi poudarili še posebej AECTP-230 (Ed. 1): *Climatic Conditions in AECTP-300 (Ed. 3.): Climatic Environmental Conditions*.

z uniformami (centralizirani, decentralizirani) ostajajo največja težava nezadostna finančna sredstva. V raziskavi se nismo spuščali v optimizacijo skladiščnega poslovanja, ker to ni bil naš cilj. Želimo le prikazati, da ponovno uvajanje intendantskih servisov po vojašnicah ne bi rešilo sedanjih težav, ki so predvsem posledica že omenjenih nezadostnih financ. Še več, ponovno uvajanje intendantskih servisov po vojašnicah bi pripeljalo do dodatnih stroškov, in sicer zaradi povečanega števila zaposlenih (opredeljeno v nadaljevanju) in potrebe po dodatni količini izdelkov uniform (zaradi njihove razpršenosti). Poleg tega trenutne možnosti v prostorskem, kadrovskem in finančnem smislu ne dopuščajo ponovnega uvajanja intendantskih servisov po vojašnicah, zato v nadaljevanju predlagamo oblikovanje mobilnega (potujočega) intendantskega servisa, ki bi izvajal oskrbo z uniformo po posameznih lokacijah, na podlagi odobrenega načrta delovanja.

Druga pomembna težava, ki se pojavlja pri opremljanju z uniformo v SV, je povezana z dolgotrajnimi in zapletenimi postopki izvedbe javnih naročil. Kljub temu se javna naročila zaradi različnih vzrokov izvajajo samo za enkratne dobave izdelkov uniform oziroma za enoletne pogodbe. Sektor za naročanje (SNA) znotraj Direktorata za logistiko (DLO) izvede nakup skladno s postopki javnih naročil in skladno z Zakonom o javnem naročanju-2 (ZJN-2). Postopki nakupa izdelkov uniform po predpisih o javnem naročanju potekajo najmanj pol leta, če se postopek zaplete (zahtevan vpogled ponudnikov v odločitev izbire razpisne komisije o oddaji naročila, revizija postopkov itn.), pa lahko potekajo vse leto. V takih primerih se lahko zgodi, da se zagotovljena finančna sredstva za nakup uniform ne porabijo v celoti v tekočem finančnem letu, plačilo pa se prenese v naslednje leto. To negativno vpliva na redno in načrtno oskrbo pripadnikov SV z uniformami. Rešitev se nam zdi precej enostavna. 31. člen ZJN-2 omogoča izvedbo javnega naročila po postopkih, določenih z okvirnim sporazumom. Tako bi si lahko zagotovili večletne pogodbe (do 4 leta), nabava pa bi se izvajala enkrat na leto oziroma skladno s sprejetim načinom dobave.

Drugih vzrokov, ki negativno vplivajo na oskrbo z uniformami v SV, je več. Tukaj bomo izpostavili te: trenutna neustrezna kadrovska popolnitev OCU SV Roje, neustreznost delovnih prostorov v OCU SV Roje, ni zaživel ideja o trgovini z vojaško opremo.

Trenutna kadrovska formacija voda za oskrbo z uniformami v OCU SV Roje je nezadostna za nemoteno in kakovostno izvajanje nalog (OCU SV Roje, osebna komunikacija; 15. december 2012). Poleg tega je popolnjenost voda za oskrbo približno 80-odstotna. Med zaposlenimi so nerešena statusna vprašanja. Vse skupaj negativno vpliva na zadovoljstvo zaposlenih in na kakovost delovnih procesov v OCU SV Roje. Predlagamo popravek sistemizacije delovnih mest v smislu ustreznega povečanja števila zaposlenih, 100-odstotno popolnitev in rešitev statusnih vprašanj. To je ekonomsko upravičeno v primerjavi s ponovnim uvajanjem intendantskih servisov v vojašnicah. Uvajanje intendantskih servisov (na 14 trenutnih lokacijah) bi povzročilo dodatne finančne stroške, ker enote vojašnic nimajo intendantskih servisov in bi

njihovo ponovno uvajanje v vojašnice zahtevalo dodatnih 21 sistemiziranih delovnih mest.⁸ Dodatni mesečni stroški dela za njihovo uvedbo bi po grobi oceni znašali 21.000,00 evrov⁹. Poleg tega bi morali zagotoviti dodatne količine izdelkov zaradi njihove razpršenosti po različnih vojašnicah.¹⁰

Poleg ustrezne kadrovske formacije je za nemoteno in kakovostno delo treba zagotoviti tudi ustrezne delovne prostore. Posamezni skladiščni objekti v oskrbnem centru so v zelo slabem stanju (strehe, talne površine itn.), so nefunkcionalni (vhodi, notranja razporeditev, višina) in ne zagotavljajo ustreznih podnebnih razmer v vseh letnih časih za kakovostno hranjenje uniform (OCU SV Roje, osebna komunikacija, 15. december 2012). Leta 2010 je bila pripravljena idejna zasnova OCU SV Roje in Centralnega arhiva MO RS v skladiščnem kompleksu Roje. Zaradi recesije in zmanjšanja finančnih sredstev na področju gradenj je bila priprava druge projektne dokumentacije nove infrastrukture OCU SV Roje ustavljena. Če želimo zagotoviti normalne razmere za delo osebja in razmere za hranjenje uniform in druge osebne intendantske opreme, moramo nadaljevati začete postopke gradnje nove infrastrukture za OCU SV Roje.

Naslednja pomanjkljivost sedanjega sistema za oskrbo z uniformami v SV je, da ni zaživela ideja o trgovini z vojaško opremo, ne znotraj sistema MO ne prek zunanjega izvajalca. Zaradi stečaja Mure d. d. leta 2011 je bila ukinjena trgovina, ki jo je Mura vzpostavila skladno z določili pogodbe z MO. Trgovina je bila namenjena za odzajem službenih in slovesnih uniform pripadnikom SV, reševanje kakovostnih reklamacij in prodajo posameznih izdelkov. S prenehanjem delovanja trgovine je bil pripadnikom SV onemogočen nakup izdelkov službenih in slovesnih uniform.

Iz poveljstev in enot SV prihajajo pobude o odprtju trgovin po vojašnicah, v katerih bi pripadniki SV lahko kupovali izdelke uniform, opremo, ki se nosi k uniformam, ter različno drobno galanterijo. Z vzpostavitvijo vojaške trgovine oziroma trgovin v večjih vojašnicah ali v OCU SV Roje bi pripadnikom SV omogočili nakup izdelkov uniform, ki jih s sedanjimi merili pripadanja po njihovem mnenju ne dobijo v zadostnih količinah. Hkrati bi lahko z nakupom nadomestili različno opremo, ki jo izgubijo ali močno obrabijo in ni primerna za nošenje. Pobuda je ustrezna in pomeni signal pristojnim službam MO, da začnejo postopke ustanovitve trgovine oziroma trgovin z vojaško opremo.

⁸ V vsakem servisu mora biti vodja servisa/skladiščnik in/ali skladiščnik intendantske opreme. V velikih vojašnicah (7) bi potrebovali 2 pripadnika (vodja servisa/skladiščnik in skladiščnik intendantske opreme), v malih (7) pa 1 pripadnika (vodja servisa/skladiščnik). Za celotno SV to pomeni 21 dodatnih delovnih mest ($7 \times 2 + 7 \times 1$) v kadrovskih formacijah enot vojašnic. Delitev vojašnic na velike in majhne je bila pridobljena od Oddelka za infrastrukturo (OINFR) Sektorja za uporabniško logistiko (J4) na Generalštabu SV (GŠ SV).

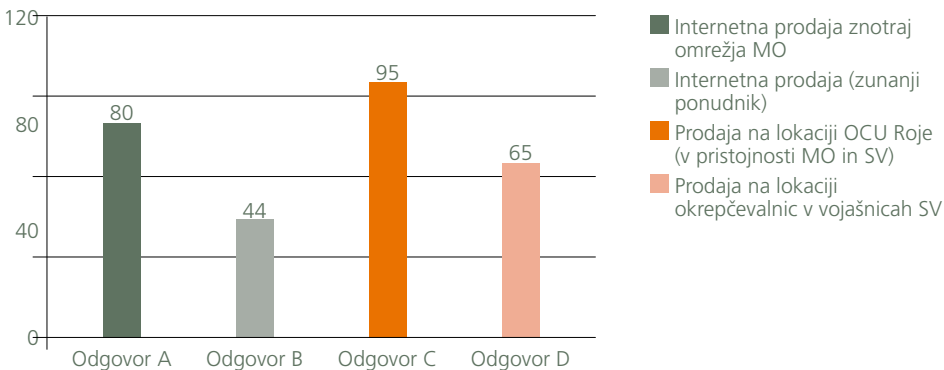
⁹ Povprečen mesečni strošek delovnega mesta za 21. plačni razred je 996,15 evra; povprečen mesečni strošek delovnega mesta za 24. plačni razred z napredovanji je 1150,30 evra. Če vzamemo povprečje 1000 evrov, pomeni to za 21 delavcev 21.000 evrov.

¹⁰ Ob razdelitvi nabavljenih količin izdelkov uniform po letnem načrtu opremljanja, iz katerega se vidi točna razdelitev na posameznega pripadnika SV, bi morali preostale izdelke uniform razdeliti na sedanjih 14 lokacij intendantskih servisov. Potrebovali bi vsaj tretjino več finančnih sredstev za letni nakup izdelkov uniform, da bi vzpostavili minimum zaloga na teh lokacijah in bi bili intendantski servisi tudi v funkciji nemotene oskrbe z uniformami poveljstev in enot (PE) SV na lokacijah vojašnic.

Te pobude smo preverili med pripadniki SV z izvedbo anketiranja zaposlenih na takratnem PSSV in v enotah 1. BRSV ter 72. BRSV. V anketi smo ugotavljali mnenja anketirancev o potrebi po uvedbi trgovine, o najbolj zaželenih izdelkih in o finančnem delovanju trgovine oziroma načinu plačevanja. V predpisanem roku za vrnitev anketnih listov smo od 700 poslanih prejeli 302 izpolnjena vprašalnika. Po preučitvi rezultatov ankete sklepamo, da je prisotna želja¹¹ oziroma potreba po uvedbi tovrstne trgovine v SV. Razlogi so različni¹². Nekateri bi radi dopolnili manjkajoče izdelke iz redne opreme, ki so jih poškodovali ali izgubili. Prav tako je zanimiv predlog o možnosti nakupa izdelkov, ki so iz različnih razlogov odpisani iz evidence redne opreme, so pa še vedno zanimivi za zbiratelje tovrstne opreme. Seveda si vprašani želijo, da bi bila razpoložljiva oprema kakovostna in cenovno konkurenčna.

Na vprašanje o načinu delovanja trgovine so bili ponujeni štiri odgovori: internetna prodaja znotraj omrežja MO (interno), internetna prodaja zunanjega ponudnika, prodaja na lokaciji OCU SV Roje (v pristojnosti MO in SV) ter prodaja na lokaciji okrepčevalnic v vojašnicah SV. Kot je razvidno iz grafa 1, največ odgovorov podpira možnost C (interna internetna prodaja) in A (uvedbo trgovine na lokaciji OCU SV Roje). Pri plačevanju izdelkov največ anketirancev podpira možnost plačila z gotovino.

Graf 1:
Oblika vzpostavljene trgovine

¹¹ 206 anketirancev od 302 meni, da je uvedba trgovine z vojaško opremo potrebna.

¹² Četrtnina anketirancev si želi, da bi bila v trgovini na voljo vsa vojaška oprema, ki jo imajo oziroma dobijo zaposleni in vojaki v sklopu rednega opremljanja. Četrtnina želi kupovati vsa oblačila, ki sestavljajo celoten komplet bojne uniforme. Nekateri si želijo kupovati le posamezne dele bojne uniforme, največje zanimanje je za nakup škornjev, hlač, bluzonov in majic. Veliko zanimanje se kaže tudi za vse izdelke v okviru opreme bojevnika, še posebno za nahrbtnike, oprtnike in pasove ter spalne vreče. Dobra desetina vprašanih bi si želela kupovati vso športno opremo. Iz sklopa varovalne opreme in drobne galanterije je največje zanimanje za nakup nožev, orožja, streliva in pribora za čiščenje ter zaščitnih očal. Poleg tega bi v trgovini želeli kupovati še našitke, značke, obeske, različne vrvi in maskirne mreže, kremo za čevlje in vezalke, maskirne barvice in glušnike. Nekateri bi si želeli tudi izdelke, ki niso v opremi SV, in sicer različne svetilke in baterijske vložke, ure, GPS in optične naprave, daljnoglede, kompase, opremo za kampiranje, grelce in gorilnike ter različno hribovsko opremo, izdelke uniform in opreme tujih vojsk ter mornariške uniforme. Nekateri bi želeli kupovati tudi prehrano in napitke, predvsem za športnike.

Z anketo smo dobili koristne podatke, ki bi se lahko upoštevali, če bo stekel postopek uvedbe trgovine z vojaško opremo v SV.

4 PREDLOG REŠITEV

Z analizo sedanjega sistema za oskrbo z uniformo v SV smo iskali odgovore na vprašanje o vzrokih za njegovo trenutno neučinkovitost. Ugotovili smo pomanjkljivosti, med katerimi so bistvene nezadostnost finančnih sredstev za nabavo potrebnih količin uniform in težave pri izvedbi postopkov javnega naročila. Zato tudi naši predlogi temeljijo na reševanju glavnih težav, na katere se vežejo tudi rešitve »manjših« težav.

4.1 Predlog rešitev za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti

Analiza nam ponuja logične rešitve, ki jih moramo začeti izvajati, če želimo zagotoviti nemoteno opremljanje pripadnikov SV, skladno z veljavnimi merili opremljanja. Predlagamo te ukrepe:

- Zagotoviti potrebna finančna sredstva za nakup zadostnega števila izdelkov uniform. Naša ocena je, da je treba zagotoviti približno 7 milijonov evrov na leto (upoštevana cena kompleta novega vzorca bojne uniforme).
- Javna naročila uniform izvajati po postopkih, določenih z okvirnim sporazumom, v skladu z 31. členom ZJN-2. Tako bi zagotovili večletne pogodbe (do 4 leta) (ZJN-2, 2006, str. 17) z enim ali več dobavitelji po sklopih izdelkov uniform (vrhnja oblačila, obutev, perilo, letalska uniforma, mornariška uniforma, športna oprema itn.). Nabava bi bila nemotena in bi se izvajala enkrat na leto ali po potrebi, skladno s sprejetim načinom dobave. Naročanje in dobava posamezniku bi se lahko izvajala interno prek OCU SV Roje ali neposredno prek pogodbenega dobavitelja.
- Vzpostaviti delovanje trgovine z vojaško opremo in omogočiti vojaškim osebam nakup dodatnih izdelkov uniform, športne opreme, drobne galanterije in druge vojaške opreme, ki se nosi k uniformam. Dodatne izdelke, kupljene z lastnimi finančnimi sredstvi, bi posameznik naročil in dobil neposredno od pogodbenega izvajalca ali v trgovini z vojaško opremo v OCU SV Roje. Upravni del MO mora zagotoviti vse pravne in normativne podlage za vzpostavitev, organizacijo in delovanje trgovine z vojaško opremo.
- Določiti ustrezno sistematizacijo delovnih mest v vodu za oskrbo (VOSK) z uniformami (OCU SV Roje) in zagotoviti 100-odstotno popolnitev s kompetentnim osebjem. Rešiti statusna vprašanja zaposlenih v OCU SV Roje.
- Nadaljevati začete postopke gradnje nove infrastrukture za OCU SV Roje, saj bi tako omogočili kakovostno hranjenje uniform, zagotovili normalne delovne pogoje osebju centra in dvignili raven oskrbe z uniformami in drugo osebno intendantsko opremo na višjo raven.
- V OCU SV Roje zagotoviti vse načrtovane pripomočke za izvajanje opremljanja, ki bodo povezani s programskim modulom SKEV – OPREMLJANJE (črtne

kode, čitalec identifikacijskih kartic, nadzorovan vhod v oskrbni servis) (PSSV, 2011 c, 2).

- V primeru prenove sistema za oskrbo z uniformo bo treba ažurirati normativne dokumente, predpise in merila s področja uniform.

Večina predlogov je neposredno ali posredno povezana s finančnimi sredstvi. Zaradi krize, v kateri je še vedno naša država, ne verjamemo, da se bo znesek odobrenih finančnih sredstev za oskrbo z uniformo v SV v bližnji prihodnosti zvišal. Toda zavedati se moramo, da logistični slogan »z manj narediti več« v tem primeru ne deluje. Odobrena finančna sredstva že nekaj časa ne sledijo zahtevam po opremljanju pripadnikov SV. Če želimo odpraviti okrnjeno opremljanje, nespoštovanje veljavnih meril pripadanja in rokov uporabnosti uniform ter posledično nezadovoljstvo med pripadniki SV, moramo zagotoviti ustrezni finančni vložek. Sistem oskrbe z uniformo v SV je treba prenoviti in pri tem zadržati njegovo centralizirano naravnost ter zagotoviti prijaznejši sistem do uporabnika. S hipotetičnim ponovnim uvajanjem intendantskih servisov v vojašnicah bi naredili velik korak nazaj. Ponovno bi se pojavile težave, ki smo jih poznali v času naborniškega sistema: razdrobljenost količin izdelkov uniform na številnih lokacijah, posledično težave z zagotavljanjem ustreznih velikostnih števil in potreba po dodatnih finančnih sredstvih, daljši in bolj birokratski proces načrtovanja oskrbe z uniformami, časovno daljše oskrbovalne poti, nujna nadgradnja oziroma sprememba modula SKEV – opremljanje¹³ bi zahtevala velik vložek finančnih sredstev (osebna komunikacija v SIK, 15. december 2012). Poleg tega sedanje enote vojašnic nimajo prostorskih, kadrovskih in finančnih možnosti za uvajanje intendantskih servisov v vojašnicah.

Ena izmed možnosti oblikovanja sistema oskrbe z uniformo, ki bo prijaznejši do uporabnika, je uvedba točkovnega sistema, ki ga že uporabljajo v slovenski policiji in kaže pozitivne rezultate.

4.2 Predlog za uvedbo točkovnega sistema za dodeljevanje uniform

Predlog pomeni nov sistem dodeljevanja uniform vojaškim osebam, ki temelji na proučevanju modela za dostavo policijskih uniform. V pogovorih z odgovornimi osebami v policiji smo spoznali njihove izkušnje in jih vgradili v naš predlog.

Uniforma bi bila sestavljena iz delov, ki se dodeljujejo na podlagi točkovnega sistema, in delov, ki se dodeljujejo skladno z roki uporabnosti (MNZ, 2007, str. 1). Glavni cilj točkovnega sistema je omogočiti uporabniku prosto izbiro pri naročilu izdelkov uniform glede na dejanske potrebe (MNZ, 2006, str. 2–3). Sistem točkovnega dodeljevanja uniform temelji na merilih pripadanja količin in rokov uporabnosti

¹³ *Sedanji modul SKEV – opremljanje za vodenje opremljanja z uniformami omogoča pregled in vzdrževanje šifrantov in nastavitvev, vnos in popraviljanje izdaj ter prejemov delov uniform, izpis listin izdaj in prejemov, izpis in vpogled v stanje zalog ter nadzor nad podatki. Vse navedeno modul omogoča le na eni lokaciji, tako je bilo pri razvoju definirano (centralno upravljanje z ene lokacije), in ne omogoča opremljanja z uniformo na več lokacijah hkrati.*

posameznih izdelkov uniform. Uporabnik lahko v okviru pripadajočega števila točk poljubno izbira izdelke uniforme, ki mu pripadajo. Za vsak posamezni izdelek uniforme v točkovnem sistemu se določi število točk. Izhodišče za določitev števila točk je zadnja nabavna cena izdelka, kar pomeni, da se ena točka izenači z vrednostjo izdelka v višini enega evra. Skupno število točk se določi na letni ravni. Izračun števila točk temelji na merilih pripadanja (količini) in roku pripadanja posameznega izdelka ter številu točk, s katerimi je izdelek ovrednoten. V nadaljevanju je prikazan primer izračuna letnega zneska točk za izdelek hlače, tanjše, moške, maskirne za pripadnika skupine A (vsa poveljstva in enote SV, razen GŠ SV in poveljstva CVŠ). Nabavna cena takih hlač znaša 66 evrov, izdelek se tako ovrednoti s 66 točkami. Pri letnem ovrednotenju točk se upoštevata količina izdelkov popolnitve in časovni rok (število let), v katerem se pripadnika STAS popolni. Tako pripadniku skupine A po trenutno veljavnih merilih na dve leti pripadata 2 kosa tanjših hlač (MO, 2013, str. 2), kar za posamezni izdelek pomeni 66 točk na leto. Letno število točk za posamezni izdelek se izračuna po formuli:

$$\text{Letno število točk za posamezen izdelek} = \frac{\text{Količina izdelkov popolnitve s posameznim izdelkom (v kosih)} \times \text{Ovrednoteno število točk za posamezen izdelek}}{\text{Rok pripadanja (v letih)}}$$

V konkretnem primeru je točk za hlače, tanjše, moške, maskirne, za pripadnika skupine A 66:

$$\text{Letno število točk} = \frac{2 \text{ (kosa)} \times 66 \text{ (točk)}}{2 \text{ (leti)}}$$

Na enak način izračunamo letno število točk za vse izdelke točkovnega sistema, (posebej za skupino A in posebej za skupino B¹⁴). Seštevek točk posameznih izdelkov nam da skupno letno število točk, ki se razlikuje za skupini A in B, ker veljajo drugačna merila pripadanja in roki uporabnosti. Primer letnega izračuna točkovanjih izdelkov osnovne moške bojne uniforme (BU) za skupini A in B je prikazan v tabeli 1 (prirojeno po MO, 2013, str. 2).

S točkovnim sistemom je dodeljevanje uniform prilagojeno potrebam posameznika in omogoča izbiro izdelkov uniforme glede na resnične potrebe. Tako se skrb za ustrezno opremljenost z izdelki uniform prenaša na končnega uporabnika, ki pa mora sam skrbeti za ustrezno opremljenost ter s tem za racionalno naročanje v okviru dodeljenih točk. Ocenjujemo, da bo za nabavo izdelkov uniform potrebno manj sredstev, saj se bodo naročila izvajala le za tiste izdelke in količine, ki jih bo posameznik res potreboval.

¹⁴ V skupino B spadajo organizacijske enote, ki niso zajete v skupino A (GŠ SV, poveljstvo Centra vojaških šol (CVŠ)) in osebe na MO, ki opravljajo vojaško službo. V primeru odhoda na MOM ali na delo v mednarodne strukture SV v tujini (MSSVT) se pripadniki SV iz skupine B popolnijo po merilih, ki veljajo za skupino A.

Tabela 1:
Primer letnega
izračuna točk za
skupini A in B

ZAP. ŠT.	IZDELEK	ME	POPOLNJEVANJE (glede na kriterije)			LETNO ŠTEVILO TOČK		
			PRIPADAJOČA KOLIČINA	A (ROK/LET)	B (ROK/LET)	ŠT. TOČK na ME	A točke	B točke
			1	2	3	4	5=1x4/2	6=1x 4/3
1	ANORAK NEPREMOČLJIV MOŠKI, maskirni	KOS	1	4	8	246	62	31
2	HLAČE NEPREMOČLJIVE MOŠKE, maskirne	KOS	1	4	8	145	36	18
3	VETROVKA MOŠKA, maskirna	KOS	1	4	8	119	30	15
4	JAKNA TERMOVELUR MOŠKA, maskirna	KOS	1	4	8	108	27	14
5	BLUZON MOŠKI, maskirni	KOS	3	2	6	61	92	31
6	MAJICA TAKTIČNA MOŠKA, maskirna	KOS	2	2	6	49	49	16
7	HLAČE ZIMSKE MOŠKE, maskirne	KOS	1	2	6	69	35	12
8	HLAČE TANJŠE MOŠKE, maskirne	KOS	2	2	6	66	66	22
9	PULI MOŠKI, zelen	KOS	1	4	8	35	9	4
10	PODOBLEKA MOŠKA, zeleno-bela	KPL	1	6	8	86	14	11
11	PERILO BOMBAŽNO MOŠKO, zeleno	KPL	2	2	6	13	13	4
12	PERILO FUNKCIJSKO MOŠKO, zeleno	KPL	2	2	6	14	14	5
13	PERILO TERMO MOŠKO, zeleno	KPL	1	2	6	22	11	4
14	KAPA NEPREMOČLJIVA, maskirna	KOS	1	4	8	26	7	3
15	KAPA S SENČNIKOM, m askirn a	KOS	1	4	8	15	4	2
16	KLOBUK, maskirni	KOS	1	6	0	18	3	0
17	BARETKA, barva usposobljenosti/enote	KOS	1	4	8	13	3	2
18	KAPA PLET ENA, zelena	KOS	1	4	8	21	5	3
19	PODKAPA OGNJEVARNA, zelena	KOS	1	4	8	42	11	5
20	ROKAVICE FLI S, zelene	PAR	1	4	8	42	11	5
21	ROKAVICE PODLOŽENE, zelene	PAR	1	4	8	78	20	10
22	ROKAVICE TAKTIČNE, zelene	PAR	1	2	6	25	13	4
23	NOGAVICE ZIMSKE, zelene	PAR	4	2	6	4	8	3
24	NOGAVICE POLETNE, zelene	PAR	8	2	6	4	16	5
25	ŠKORNJI ZIMSKI, drap	PAR	1	4	8	80	20	10
26	ŠKORNJI PLATNENI OJAČANI, drap	PAR	1	4	8	80	20	10
27	PAS ZA HLAČE, zelen	KOS	1	4	8	14	4	2
28	RUTA	KOS	1	6	0	4	1	0
29	ROBEC ŽEPNI, zelen	KOS	4	4	8	1	1	1
30	BRISAČA ZA OBRAZ MIKRO	KOS	2	4	8	22	11	6
31	BRISAČA ZA NOGE MIKRO	KOS	2	4	8	18	9	5
32	ŠČITNIK ZA TAKTIČNO MAJICO	PAR	1	6	0	10	2	0
33	ČINI VEZENI ** "ALI"	KOS	4	4	8	4	4	2
34	Zastavica slovenija izvezena	KOS	4	4	8	1	1	1
35	Našitek z vezanim napisom PRIIMKA	KOS	4	4	8	1	1	1
36	Našitek z vezanim napisom SLOVENIJA	KOS	4	4	8	1	1	1

Legenda:

Stolpec A – velja za vsa poveljstva in enote SV, razen Generalštaba SV in poveljstva Centra vojaških šol.

Stolpec B – velja za Generalštab SV in poveljstvo Centra vojaških šol in (poveljstva in enote, ki niso zajete v stolpcu A) in osebe na MO, ki opravljajo vojaško službo. V primeru odhoda na MOM ali MSSVT se popolnijo po stolpcu A.

Pri uvedbi točkovnega sistema za oskrbo z uniformo v SV predlagamo tudi določene omejitve in zahteve, ki bodo nujne za nemoteno delovanje sistema:

- Naročila izdelkov uniform naj bi se na ravni SV od pripadnikov SV zbirala enkrat na leto.
- Uporabnik izbere izdelke v tekočem letu glede na določeno število točk, pri čemer upošteva količinsko omejitev za posamezen izdelek (maksimalno količino naročila posameznega izdelka). Dodeljenega števila točk ni mogoče prenesti v naslednje delitveno obdobje oziroma v naslednje leto.
- Konfekcijska ali druga velikostna številka lahko pri naročilu točkovnega izdelka odstopa za eno vrednost navzgor ali navzdol glede na uporabnikove potrebe.
- V prvi fazi se v sistem točkovanja ne vključijo izdelki bojne uniforme gorskih enot, posadk oklepnih vozil, bojne uniforme letalskih enot in mornariške bojne uniforme.
- Dodatki oziroma dodatni izdelki k bojni uniformi posadk oklepnih vozil, letalskih in mornariških enot, pirotehnikov, bombnih tehnikov, raketnih mehanikov, inženirijskih enot, enot VP, enot ESD, vodnikov službenih psov in skladiščnikov SIMES se v točkovanje ne vključijo. Popolnjevanje z njimi se izvaja po predpisanih merilih pripadanja.
- Trenutno veljavni procesi javnega naročanja in dolgotrajnost postopkov nabav so velika ovira za nemoteno ter učinkovito delovanje predlaganega točkovnega sistema dodeljevanja uniform. Po naših ocenah bo postopek od sprejemanja naročil, njihove obdelave in priprave predlogov za izvedbo javnega naročila do izvedbe postopkov nabave, dobave naročenih količin in njihove razdelitve uporabnikom potekal od 9 mesecev do 1 leta. Zato predlagamo sklepanje dolgoročnih pogodb (do štiri leta) z okvirnimi sporazumi, v katerih bo določena okvirna količina izdelkov in finančnih sredstev, kar pa za naročnika ne bi bilo obvezujoče.
- Na podlagi pripravljenega predloga uvedbe točkovnega sistema dodeljevanja uniform bo treba podrobno opredeliti vrste uniform, primernih za prehod na nov sistem, ponovno preučiti merila pripadanja ter prilagoditi in pripraviti vse normativne dokumente s področja uniform.
- Na področju informacijske podpore sistema bo potrebna povezava v sedanje računalniške aplikacije SKEV – opremljanje (aplikacija, v kateri se trenutno vodi evidenca opremljenosti z uniformami) in kadrovske aplikacijo MFERAC. Poleg tega bo potrebna nadgradnja sistema z možnostjo intranetnega naročanja izdelkov uniform ter obdelave potreb za nabavo in delitev izdelkov. Potrebni bosta širše sodelovanje tako z GŠSV/J-6 kot MO/SIK ter zagotavljanje zunanjega pogodbenega izvajalca za pripravo aplikacije za naročanje izdelkov uniform.

Če povzamemo, ponovno uvajanje intendantskih servisov v vojašnice ni rešitev, ki bi odpravila ugotovljene pomanjkljivosti. Res pa je, da so bili intendantski servisi v vojašnicah za končnega uporabnika v nekaterih elementih prijaznejši (če je bilo dovolj zalog in so bili izdelki ustrezne velikosti). Tukaj mislimo predvsem na izvajanje storitve na isti lokaciji, na kateri je delovno mesto končnega uporabnika. To bistveno zmanjša čas, potreben za izvedbo storitve, in odpravi stroške prevozov iz posameznih vojašnic v OCU SV Roje.

Te pozitivne elemente intendantskih servisov lahko vgradimo v centralizirani sistem oskrbe z uniformo v obliki mobilnega (potujočega) intendantskega servisa in že omenjene trgovine oziroma trgovin z vojaško opremo. Določena oblika koncepta mobilnega intendantskega servisa se izvaja že danes, na podlagi internega dogovora OCU SV Roje in poveljnikov posameznih enot (osebna komunikacija s pripadniki OCU SV Roje, 10. maj 2013). Za mobilni intendantski servis lahko navedemo primer dobre prakse iz švicarske vojske. Ko v centralnem skladišču za opremljanje pripadnikov švicarske vojske dobijo zahtevo enote, ki bo v določenem času izvajala dopolnjevanje ali novo opremljanje pripadnikov posameznih enot, se na to opremljanje celovito pripravijo in zagotovijo premično enoto (servis) za opremljanje (major Božo Majcen, osebna komunikacija, 15. december 2012). Ta ima v svoji sestavi potrebno število tovornih vozil, na katerih so zloženi posamezni izdelki vojaške opreme po velikostnih številkah. Na navedeni dan se opremljanja udeleži tudi posebno tovorno vozilo, na katerem je nameščen premični 3D-telesni snemalnik. S pomočjo te naprave se določajo velikostne konfekcijske številke pripadnikov. S postopkom, ki traja do pet sekund, z nenevarnimi laserskimi žarki¹⁵ preslikajo človekovo telo in tako dobijo okrog 300 000 točk, s pomočjo katerih so vidni podatki v obliki števil in slike v 3D-formatu. S posebnim računalniškim programom se dobljeni podatki izpišejo v obliki velikostnih konfekcijskih števil osebe, ki je bila preslikana. V mobilnem skladišču se pripadnikom zagotovijo izdelki, ki jim najbolj ustrezajo glede na velikostne konfekcijske številke, dobljene s snemalnikom. Med članicami Nata tovrstni snemalnik uporabljajo v vojskah Italije, Nemčije, Francije in Velike Britanije.

Povprečna cena 3D-snemalnika znaša približno 180.000 evrov. 3D-telesni snemalnik bi morali kupiti skupaj MO in SV, MNZ/GPU, MFI/Carina. Tako bi ga lahko uporabljal celoten uniformirani del državotvornih ministrstev in strošek nakupa bi bil upravičen ter racionalen za vsa ministrstva. Na državni ravni bi se morala ministrstva uskladiti glede nakupa, organizacije dela oziroma uporabe, kadrovske popolnitve in stroškov vzdrževanja. Z nakupom 3D-snemalnika bi zagotovili »uniformiranec« skoraj 100-odstotno ustrezne velikosti oblačil in obutve ter tako tudi dvignili raven kakovosti njihovega opremljanja in racionalizirali nakupe uniform.

Sistem določanja velikostnih števil (na podlagi telesnih mer) je zelo široko področje, o katerem bi bilo treba narediti samostojno študijo. V tem članku želimo le bralce seznaniti o dobrih praksah v drugih vojskah. Predlog za nakup 3D-telesnega snemalnika, ki omogoča hitro odzemanje telesnih mer, omenjamo z namenom, da bi bralec dobil splošno sliko o celotnem sistemu oskrbe z uniformo. Omenjena investicija za morebitni nakup 3D-snemalnika (približno 180.000 evrov) se nanaša le na nakup opreme in ne vključuje drugih stroškov, ki bi se pojavili ob uvedbi. Prav zato bi bilo smiselno razmisliti o nakupu sistema za celotni uniformirani del in porazdeliti stroške uvajanja.

¹⁵ *Nizkoenergetski radijski valovi milimetrске valovne dolžine.*

Sklep V preteklosti je SV uporabljala različne oblike zagotavljanja uniform in športne opreme, ki so se spreminjale skladno z njenim razvojem. V času naborniškega sistema je oskrba z uniformami potekala po posameznih vojašnicah, v tako imenovanih skladiščih intendantske opreme, pozneje preimenovanih v intendantske servise. Ukinitev naborniškega sistema, profesionalizacija SV in povečano delovanje njenih pripadnikov v OKO/MOM so pripeljali leta 2007 do centralizirane oskrbe z uniformami. Centraliziranost je zagotovila številčne prednosti, od enostavnejših postopkov oskrbe z uniformo do centraliziranih in računalniško podprtih skladiščnih evidenc. Kljub temu se v zadnjih nekaj letih ponovno pojavljajo težave, povezane z nezadostnimi količinami izdelkov uniforme, neustreznostjo velikostnih števil in predolgimi odzivnimi časi.

V opravljeni raziskavi smo ugotavljali vzroke sedanjih težav in predlagali, kako jih odpraviti. Poudarili smo dva vzroka za neučinkovitost sedanjega sistema za oskrbo z uniformami, za katera menimo, da sta bistvena: nezadostna finančna sredstva za nabavo potrebnih količin uniform in težave pri izvedbi postopkov javnega naročanja.

Odobrena finančna sredstva že nekaj časa ne sledijo zahtevam po opremljanju pripadnikov SV. Če želimo odpraviti okrnjeno opremljanje, nespoštovanje veljavnih meril pripadanja in rokov uporabnosti uniform ter posledično nezadovoljstvo med pripadniki SV, moramo zagotoviti ustrezeni finančni vložek. Druga pomembna težava je povezana z dolgotrajnimi in zapletenimi postopki izvedbe javnih naročil, kar negativno vpliva na redno in načrtno oskrbo pripadnikov SV z uniformo. Predlagamo izvajanje javnih naročil uniform po postopkih, določenih z okvirnim sporazumom, v skladu z 31. členom ZJN-2. Tako bi zagotovili večletne pogodbe (do 4 leta) in nemoteno nabavo.

Od preostalih vzrokov, ki negativno vplivajo na oskrbo z uniformami v SV, smo navedli trenutno neustrezno kadrovske populnitev OCU SV Roje, neustreznost delovnih prostorov v OCU SV Roje in dejstvo, da ideja o trgovini z vojaško opremo ni zaživela. V oskrbnem centru Roje je treba določiti optimalno sistematizacijo delovnih mest, ki bo zagotavljala delovanje centra in opravljanje nalog, predpisanih v SOP št. 1415: Organizacija in delovanje OCU Roje. V primeru odločitve o oblikovanju mobilnega intendantskega servisa je treba upoštevati tudi morebitno dodatno število pripadnikov. Predlagamo nadaljevanje začetih postopkov gradnje nove infrastrukture za OCU SV Roje in zagotavljanje vseh načrtovanih pripomočkov, povezanih s programskim modulom SKEV – OPREMLJANJE.

Sistem oskrbe z uniformo v SV je treba prenoviti in pri tem zadržati njegovo centralizirano naravnost ter zagotoviti do uporabnika prijaznejši sistem. S hipotetičnim ponovnim uvajanjem intendantskih servisov v vojašnicah bi naredili velik korak nazaj. Ponovno bi se pojavile težave, ki smo jih poznali v času naborniškega sistema: razdrobljenost količin izdelkov uniform na številnih lokacijah, posledično težave z zagotavljanjem ustreznih velikostnih števil in potreba po dodatnih finančnih sredstvih, daljši in bolj birokratski proces načrtovanja oskrbe z uniformami, časovno

daljše oskrbovalne poti, nujna nadgradnja oziroma sprememba modula SKEV bi zahtevala veliko finančnih sredstev. Za oblikovanje sistema oskrbe z uniformo, ki bo prijaznejši do uporabnika, predlagamo uvedbo točkovnega sistema in trgovine z vojaško opremo. S točkovnim sistemom bi bilo dodeljevanje uniform prilagojeno potrebam posameznika, ker omogoča izbiro izdelkov uniforme glede na dejanske potrebe. Delovanje trgovine z vojaško opremo bi omogočilo vojaškim osebam nakup dodatnih izdelkov uniform, športne opreme, drobne galanterije in druge vojaške opreme, ki se nosi k uniformam.

Prispevek je namenjen širši strokovni javnosti in ponuja ugotovitve in predloge, povezane z nujno prenovo sistema za oskrbo z uniformo v SV. Toda njegov temeljni namen je zagotavljanje strokovnih izhodišč osebam v SV (MO), pristojnim za odločanje o prenovi sistema oskrbe z uniformami v SV.

Literatura

1. Bown, D., 1992. *The Visual Dictionary of Military Uniforms*. New York: Dorling Kindersley.
2. GŠSV, 2012. *Načrt pridobivanja stvarnega premoženja SV za leti 2012 in 2013 ter Kosovni načrt nabav SV za leto 2012*, z dne 20. 9. 2012. Ljubljana: GŠSV.
3. GŠSV, 2011. *Direktiva za oskrbovanje v SV*, št. 804-63/2011-1, z dne 1. 2. 2011. Ljubljana: GŠSV.
4. *Istorijski muzej Srbije*, 2001. *Službeno odelo u Srbiji u 19. in 20. veku*. Beograd: Galerija srpske akademije nauka i umetnosti.
5. Leventon, Me., 2008. *What People Wore When*. New York: St. Martin's Press.
6. MNZ, 2007. *Pravila o spremembi in dopolnitvi pravil o dodeljevanju policijske uniforme*, MNZ/GPU št. 007-15/2006/70 (21-07), z dne 25. 1. 2007. Ljubljana: MNZ/GPU.
7. MNZ, 2006. *Pravila o dodeljevanju policijske uniforme*, številka 007-15/2006/36 (21-07), z dne 8. 9. 2006. Ljubljana: MNZ/GPU.
8. MORS, 2013b. *Navodilo o pripadanju in rokih uporabnosti bojnih uniformah in športne opreme Slovenske vojske*, številka 4301-2/2012-13, z dne 14. 03. 2013.
9. MORS, 2009. *Navodilo za uporabo SKEV – OPREMLJANJE*. Ljubljana: MORS/SIK.
10. PSSV, 2011a. *Ukaz za oskrbovanje sil SV*, št. 804-63/2011-3, z dne 25. 10. 2011. Vrhnika: PSSV.
11. PSSV, 2011b. *SOP št. 1415: Organizacija in delovanje OCU Roje*, št. 804-378/2011, z dne 27. 10. 2011. Vrhnika: PSSV.
12. PSSV, 2011c. *Analiza učinkovitosti obstoječega načina oskrbovanja z uniformami*, št. 023-13/2011-178, z dne 15. 3. 2011. Vrhnika: PSSV.
13. Vrišer, S., 1987. *Uniforme v zgodovini, Slovenija in sosednje dežele*. Ljubljana: Partizanska knjiga.
14. *Zakon o javnem naročanju (ZJN-2)*, Uradni list RS, št. 001-22-183/06, 1. december 2006.
15. Žurman, M. et al., 2008. *Doktrina vojaške logistike*. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.